WARIES MISDAADREEKS · Nº 037

Radiostilte in Midden-Drenthe

De zaak van de sterrenkundige onder schotel twaalf

EEN ESCAPEROOMBOEK
IN ACHT KAMERS

UITGEVERIJ WARIES

0 VOOR JE BEGINT

Hoe dit boek werkt

Je zit niet in een kamer met een klok aan de muur. Je zit met een dossier op schoot. Maar de sloten zijn echt.

Op vrijdag 17 oktober 2025, kort voor middernacht, sterft de sterrenkundige Hester Lanting onder een van de veertien schotels van de radiotelescoop bij Westerbork. De recherche denkt eerst aan een val van een ladder. Dat denkt al snel niemand meer.

Hester was niet alleen sterrenkundige. Ze bedacht puzzels, voor verjaardagen, voor haar neefjes, voor de escaperoom van haar zus Anke in Assen. In de laatste weken van haar leven heeft ze iets op haar laptop gezet: een map met de naam RADIOSTILTE, met zes bestanden. Elk bestand is op slot. Bij elk slot hoort een raadsel. De recherche kreeg ze niet open. Anke denkt dat het met jouw hulp wel lukt.

DE KAMERS

Het boek bestaat uit acht kamers. In elke kamer vind je stukken: processen-verbaal, verhoren, logboeken van de telescoop, Hesters eigen aantekeningen, krantenberichten, mails. Lees ze goed. Alles wat je nodig hebt om de sloten te openen en de zaak op te lossen, staat in dit boek. Niet alles wat er staat, is waar: mensen liegen tegen de politie, en soms tegen zichzelf.

Kamer 1 tot en met 6 eindigen met **een slot**: een wachtwoord dat je moet vinden. Kamer 7 heeft geen slot, maar wel de meeste antwoorden. In kamer 8 komt alles samen.

DE SLEUTELKAST EN DE KLUIS

Denk je een wachtwoord te hebben? Zoek het op in **de Sleutelkast** (p. 76). Daar staat achter elk wachtwoord het nummer van een **kluisvak**. Achter een goed wachtwoord zit een van Hesters bestanden. Achter een fout wachtwoord zit een leeg vak, soms met een duwtje in de goede richting. Staat je wachtwoord helemaal niet in de Sleutelkast, dan is het fout.

Elk van Hesters zes bestanden draagt één grote letter. Schrijf die letters op, in de volgorde waarin je ze vindt. Je hebt ze in kamer 8 nodig.

Inhoud

VOOR JE BEGINT

Hoe dit boek werkt 3
Wie is wie 6
Kaart van Midden-Drenthe 7

PROLOOG

Een brief van de recherche 8
Proces-verbaal van bevinding 10
Situatieschets bij schotel RTC 12

DE ACHT KAMERS

Kamer 1 · De schotel die niet meedoet 13
Kamer 2 · Het logboek 20
Kamer 3 · De nacht van de pasjes 27
Kamer 4 · Het ambachtenbord 36
Kamer 5 · Seinen aan de Hoofdvaart 43
Kamer 6 · Wat de kudde hoorde 48
Kamer 7 · De tweede ronde 55
Kamer 8 · Radiostilte 65

ACHTERIN

Aan de lezer: de opdracht 68
Werkbladen 69
Antwoordformulier 72
Hints in drie niveaus 73
De Sleutelkast 76
De kluis 77
Verzegeld 93
Oplossing: de sloten 94
Oplossing: de zaak 96
Nawoord 100

0 PERSONEN

Wie is wie

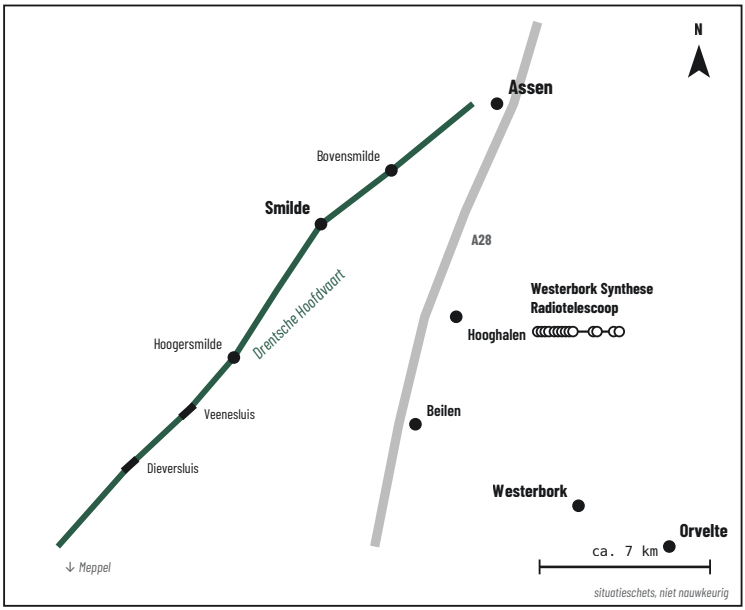
HET SLACHTOFFER EN HAAR ZUS	
Dr. Hester Lanting (49)	Sterrenkundige, projectleider van HEMELRUIS, een zoektocht naar korte radioflitsen. Woonde in Westerbork. Bedacht puzzels voor iedereen die ze liefhad.
Anke Lanting (45)	Haar zus. Heeft de escaperoom De Grendel in Assen. Werkt met jou het dossier door.
HET PROJECT HEMELRUIS (STICHTING KOSMISCH RUIS)	
Dr. Ruben Kalsbeek (38)	Postdoc, Hesters rechterhand. Woont in Assen.
Dewi Oosterhof (26)	Promovenda. Draaide de nachtdienst van 17 oktober samen met Hester. Woont in Groningen.
Marjolein Spit (56)	Zakelijk leider van de stichting: geld, contracten, facturen. Woont in Smilde, aan de Hoofdvaart.
DAARBUITEN	
Frank Wiegman (58)	Eigenaar van Wiegman Hoogfrequent in Smilde. Leverde begin oktober de nieuwe meetkastjes voor HEMELRUIS.
Jelte Bosscher (47)	Edelsmid met een atelier in Orvelte. Hesters partner.
Gerda Pieters (71)	Woont aan de Hoofdvaart in Smilde. Laat elke avond haar hond Bram uit.
Koos Ensing (34)	Magneetvisser uit Bovensmilde.
DE RECHERCHE	
Jorien Smeenge	Rechercheur, Regionale Recherche Hunzedal. Leidt het onderzoek.
Dr. E. Hidding	Forensisch patholoog, Forensisch Instituut Noord.

DE PLEKKEN

De **Westerbork Synthese Radiotelescoop**: veertien schotels van 25 meter op een oost-westlijn van ongeveer 2,7 kilometer, ten noorden van het dorp Westerbork. Het project HEMELRUIS had er dit najaar meettijd en een eigen meetkastje onder elke schotel. Het **museumdorp Orvelte**, een paar kilometer zuidoostelijk, met zijn rieten daken, de smidse en de klompenmaker. En **Smilde**, het lange dorp aan de **Drentsche Hoofdvaart**, het kanaal van Assen naar Meppel.

0 KAART

Midden-Drenthe

Afstanden die in het dossier steeds terugkomen (over de weg, afgerond): Smilde naar de oostpoort van de telescoop ca. 27 km, een half uur rijden. Orvelte naar de oostpoort ca. 11 km, een kwartier. Assen naar de westpoort ca. 16 km, twintig minuten. Op het terrein: van het regelgebouw naar schotel RTC ongeveer 2 km, vier minuten met de auto, een klein half uur lopen.

Anke:

Hester fietste die afstanden gewoon. Smilde, Orvelte, de telescoop: haar hele leven lag in die driehoek. Ik heb haar kaartje van de kudde in kamer 1 gelegd, daar begin je.

P PROLOOG · STUK 1

Een brief van de recherche

Assen, donderdag 23 oktober 2025

REGIONALE RECHERCHE HUNZEDAL · Team Kudde

Aan: mevrouw A. Lanting, De Grendel, Assen
en de door haar aangewezen deskundige

Onderwerp: onderzoek naar het overlijden van dr. H. Lanting, Westerbork

Beste Anke, en beste lezer met wie Anke dit gaat doen,

Het team dat het overlijden van Hester onderzoekt, heet intern Team Kudde. Die naam kozen we op de eerste dag, omdat Hester de veertien schotels in haar aantekeningen "de kudde" noemde. Na zes dagen zijn we verder dan we hadden gedacht, en minder ver dan we willen.

Wat vaststaat: Hester is in de nacht van vrijdag 17 op zaterdag 18 oktober om het leven gekomen bij schotel RTC, aan de oostkant van het terrein. Zij werd zaterdagochtend om 06.52 uur gevonden door haar collega Dewi Oosterhof. De eerste indruk ter plaatse was een val van de ladder van de montering. Het sectierapport, dat u in kamer 7 aantreft, spreekt dat tegen. Wij behandelen de zaak als moord.

Wat ons dwarszit: op Hesters laptop staat een map met de naam RADIOSTILTE. Daarin zes bestanden, ieder met een wachtwoord, en een los tekstbestand met de naam LEESMIJ, gericht aan Anke. Onze digitale recherche heeft er een week op gestaan. Het zijn geen moeilijke sloten in technische zin, maar wel sloten die alleen opengaan voor wie denkt zoals Hester. Daarnaast staat in haar papieren logboek een laatste aantekening, van 23.31 uur, in tekens die wij niet kunnen lezen.

Wij hebben besloten u het dossier te laten zien zoals het nu is. Dat is ongebruikelijk. Ik heb er toestemming voor gekregen omdat u als zus én als puzzelmaker iets ziet wat wij niet zien. Het dossier is in kamers ingedeeld, zoals Anke voorstelde. Wij hebben de inhoud van de zes bestanden laten afdrukken en achterin, verspreid over dertig genummerde vakken, opgeborgen. Pas als u het juiste wachtwoord hebt, weet u welk vak u mag openen. Zo komt u niets te weten wat u nog niet hoort te weten.

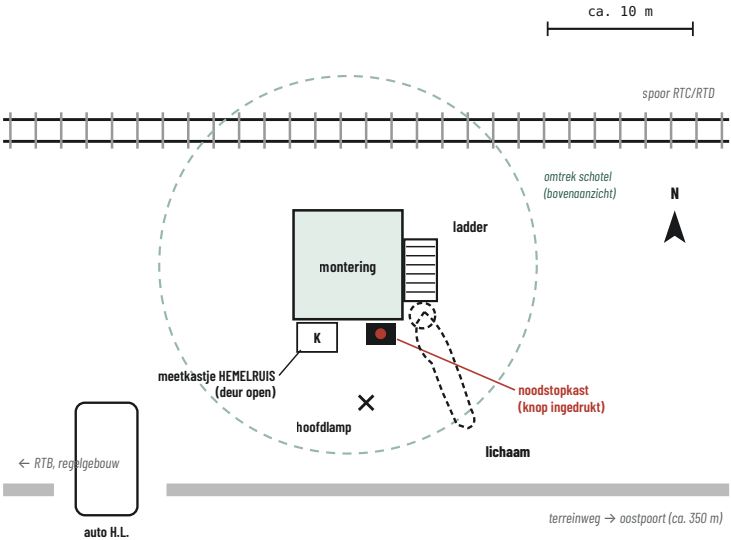
Een paar zaken vooraf. In het dossier staan verklaringen die niet kloppen. Wij weten van een aantal waarom; van een aantal nog niet. De verhoren staan in de volgorde waarin wij ze hebben afgenomen: een eerste ronde op zaterdag 18 oktober, een tweede ronde op dinsdag en woensdag. Wat wij in de eerste ronde nog niet wisten, konden wij ook niet vragen.

De technische logboeken van de telescoop en van het project staan in UTC. Wie dat vergeet, zit er twee uur naast.

P PROLOOG · STUK 3

Situatieschets bij schotel RTC

bijlage bij PV01 · getekend door de forensische opsporing, 18 oktober 2025, 10.30 uur

Bovenaanzicht. Het lichaam lag aan de voet van de ladder, met het hoofd in de richting van de noodstopkast. Het meetkastje (K) hangt aan de zuidwestkant; de meetkaart was aanwezig, het deurtje stond open. De auto van H.L. stond met de neus naar het westen.

> *Aanvulling forensische opsporing: op de terreinweg bij de auto zijn bandensporen van meerdere voertuigen aangetroffen. Het grind is te los voor een bruikbare afdruk. Op de weg naar de oostpoort ligt asfalt.*

Anke:

Ik ben er één keer geweest, op een open dag. Hester nam me mee naar boven, het platform op. Ze klom als een kat. Ze is nooit van een ladder gevallen, ook niet van die op haar zolder. Dat zeg ik niet omdat ik haar zus ben.

Anke:

Haar LEESMIJ-bestand staat in kamer 1. Het is voor mij geschreven, maar het geldt nu ook voor jou.

KAMER

1

De schotel die niet meedoet

Donderdagavond, kwart over acht. De Grendel is dicht. Anke heeft de tl-buizen in de wachtruimte uitgedaan en de schemerlampen aan, zoals ze altijd doet als er een nieuwe kamer getest wordt. Op tafel: een stapel mappen met politiestempels, een thermoskan koffie, twee pennen en een geel blok.

"Hester zou dit prachtig hebben gevonden," zegt ze. "En ze zou boos zijn dat ik het zonder haar doe."

Ze schuift je het eerste stuk toe: een uitdraai van een tekstbestand. LEESMIJ.txt. Daaronder een informatieblad over de telescoop, een momentopname van wat de veertien schotels om half twaalf 's avonds deden, en een sterrenkaart die Hester ooit voor een open dag tekende.

"Ze begint altijd makkelijk," zegt Anke. "Dan weet je hoe ze denkt. Daarna niet meer."

IN DEZE KAMER

LEESMIJ.txt 14
Informatieblad: welkom bij de kudde 15
Schotelstatus, 17 oktober, 21.30 UTC 17
Sterrenkaart en de grote vier 18
Het slot van kamer 1 19

1 KAMER 1 · STUK 2

Welkom bij de kudde

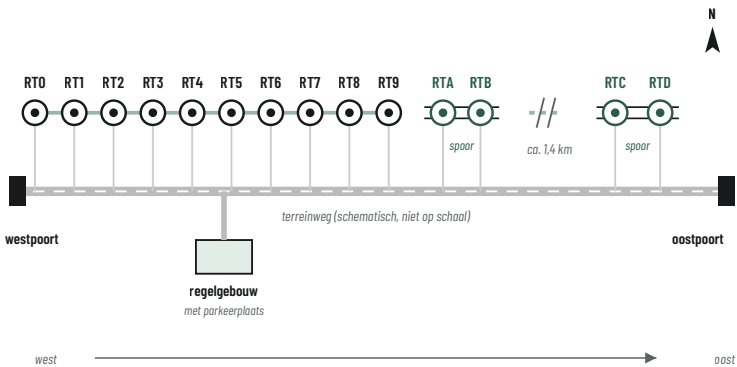
informatieblad voor nieuwe medewerkers van HEMELRUIS · versie september 2025 · geschreven door H. Lanting

Welkom! Je gaat werken met veertien schotels van elk 25 meter, op een rij van ongeveer 2,7 kilometer, van west naar oost. Wij noemen ze de kudde. Hieronder het belangrijkste. De rest leer je 's nachts.

NAMEN EN NUMMERS

De schotels heten RT0 tot en met RT9, en daarna RTA, RTB, RTC en RTD. Dat is geen gril. Toen de telescoop gebouwd werd, telde men gewoon door, maar dan zoals computers tellen: na de 9 komt de A voor tien, de B voor elf, de C voor twaalf en de D voor dertien. In onze computers, onze logboeken en onze gesprekken is **schotel 12 dus RTC**. Wie "de twaalfde schotel" zegt en dan van links begint te tellen bij één, komt bij RTB uit. Dat is de fout die elke nieuwe collega één keer maakt. Maak hem niet in een logboek.

RT0 tot en met RT9 staan vast, op gelijke afstanden. RTA en RTB kunnen over een kort spoor verrijden, direct ten oosten van RT9. RTC en RTD staan samen op een eigen spoor, ongeveer anderhalve kilometer verder naar het oosten, vlak bij de oostpoort.

De kudde. Het regelgebouw staat aan de terreinweg tussen RT4 en RT5. De westpoort en de oostpoort gaan alleen open met een pas.

HET SLOT VAN KAMER 1

Welke schotel deed om 21.30 UTC niet mee met de kudde, en naar welke bron luisterde zij? Het wachtwoord is het nummer van die bron in de derde catalogus uit Cambridge.

☐ ☐ ☐

Controleer je wachtwoord in de Sleutelkast, p. 76.

Goed wachtwoord? Lees het kluisvak en noteer de letter van het bestand op werkblad 3. Fout? Lees het vak toch: soms staat er een duwtje in. En kom dan terug.